Број 259. У Новом Саду, у петак 24. новембра 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. за Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и За све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Шта мисле чланови саборског одбора?

Угледан, сасвим поуздан човек разговарао је ово дана са једним чланом саборског одбора. И причаше ми дословце овако:

„Састао сам се, каже, са мојим другом из детинства (име је овде изостављено) који је члан саборског одбора. Пребацио сам му шта ради и он и други данас у саборском одбору, а он ми онда рече ово: „Могу ти искрено рећи, да је и нами већ одавна доста. Ми смо сад као оно тежак болесник, који се моли Богу: Господе, учини или да умрем, или да оздравим. Само овако не могу даље! И ми би највоолели, да буде овом несносном стању што пре крај“.

Верујем, рекох му ја, ал зашто сте пустили да дотле дође? А он се онда поче бранити и изговарати овако: „Пре но што је изашла на среду патријархова ствар радило се на томе, да се по сваку цену сруше радикали. Нисмо ми сами радили на томе. Онда нас је „Браник“ помагао на све могуће начине. Та то и не беше управо наш план да се разреши епархијска скупштина бачка и да се задрже стари одбори. То је била жеља „Браникова“ и ми смо их у томе помогли. Они су били вољни, да остану у тим одборима. И кад је после дошла пријава епископа Змејановића, против патријарха Бранковића, као што се сећаш, сви су листови осим радикалних, напали Змејановића... Па шта да смо ми онда радили? Зар да смо ми узели мање у заштиту патријарха, но други? У оно време је изгледало да сви други осим радикала желе да се патријархова ствар реши ма којим начином, ал само повољно по патријарха“.

„А шта је сад мој брате?“ питам га ја: „Сад је ни тамо, ни овамо. Сви се полагано извукоше, кад видеше да се патријарх не може лако извући нит прегазити радикале и ми остадосмо сами. Сад је повика на нас“.

„Па зашто се и ви не повучете?“ питао сам га. „Или држиш ли ти да је патријарх Георгије заслужио ваше потпоре. Зар се он може бранити у ствари проневера?“

Веруј ми, не знам. Ја нисам разгледао књиге и рачуне. Али нечега ће ваљда бити у ствари. Само треба решити: зове ли се то проневера? Патријарх каже овако: „Ја господо не знам да ли што фали. Намерно нисам узео ништа. Што су ми до сад казали да фали, то сам покрио, ако још што фали, вратићу“. — Питао сам даље мога пријатеља: шта је с тим што се говори, да су код народних фондова кривотворили читаве књиге, а он слеже раменима, па онда рече: Држим да тек тако далеко нису смели ићи...

Кад сам питао шта је са сабором, он рече:

Не зна то нико. Ми држимо, да мини стар председник Сел шпекулира с тим питањем. Неће ништа да решава, док се не сврше избори за угарски сабор. После ће се тек видети...

А ако дође до избора за наш сабор, чему се ви надате? питао сам га. — А он рече: Избори су чудна ствар, никад се не може знати шта све може бити донде. Ал то једно знам, да би и ми волели као и сваки други, да се та ствар једаред реши. Ма се како решила, биће по све боље, но овако.“

(Ми пуштамо овај разговор у лист, јер нам долази с поуздане стране, и ако опажамо и то, да се овим у многоме бране чланови саборског одбора. Но кад човек нема право, видиш да нема право и из његове одбране. Исто као и код Живка Богдана из В. Кикинде. Пр. ур. „Заставе“.)

На прагу зиме.

Код многих наших људи поче већ да отима маха очајање. Народ се осећа напуштен, а интелигенција се изговара на народ да је нехатан. И ако останемо на тој тачци, онда смо свршили.

Много је томе узрок немар у интелигенције. Има пуно људи, који мисле, е је доста да кажу једну једину реч, па да народ полети за њима као оно за Исусом Христом. И ако не иде од прве речи, и ако се не допадне све баш свакоме. онда су они одмах разочарани и веле: Све је бадава, ништа се не може учинити. И после тога се повуку и настаје све већи и већи застој.

Чисто је срамота, о каквим се питањима мора код нас писати. Треба доказивати људима, да ни на њиви не може одмах да се жање, но треба и орати и сејати и плевити... И треба ту муке и времена. Још је у већој мери то с народом. Не ниче код њега лако добра ствар, а камо ли да сазре.

Има лепа евангелска прича о сејачу. Не пада свако зрно на здравицу. Нешто и на камен, нешто и у крај пута, те разнесу тице. Е, ал шта ћемо ми наопако, кад чак и не сејемо. И шта ли ће ту да никне?

Питам: живимо ли ми просветним животом? Хранимо ли се ми просветном храном? Кад се ми састајемо да прозборимо или прочитамо по коју паметну?

Можете избројати на прстима: колико код нас буде преко године у свему Српству јавних, корисних, предовања? Колико састанака у корисној цели.

Узмите наша певачка друштва. Ни на свакој десетој беседи нема беседе. Треба песме, ал тек треба и паметне речи. Где су наша с е л а и п о с е л а? да се искупи свет стар и млад, неналицкан, те да поседи мало и чује паметну реч, или који одељак из корисне књиге. Па ако баш мало доцније младеж и заигра, не бива то у скупим, утегнутим, намећеним хаљинама. Али ми од наших села и беседа направисмо читаве б а л о в е.

Ено нам наших читаоница. Питајте колико читаоница имају књижницу? А шта је читаоница без књижнице? И питајте: колико читаоница приреди годишње бар по које предавање? Има их, које су постале, биле и пропале, па не доживише у својим просторијама предавања нити чуше озбиљније речи.

Рећи ће се: нема ко! Ал то је баш жалосно, што кажемо нема ко, а овамо имамо у сваком месту свештеника и учитеља. Но свештеници већим делом ни у цркви не поучавају народ, а како ли ће ван цркве. Зашто се не брину више о тим стварима? А напослетку: ми смо уверени, нека читаонице, сеоска певачка друштва или где нема ни тога, нека поједини људ-

ПОЉИСТАК.

МИЛОСТИВА РУКА.

Бајка.

П. Хајзе.

У давна времена био један морски цар, по имену Гвоздени зуб. На лађама је крстарио по мору, навозио се на дебело море, и у робље одводио и старо и младо. Био је најмоћнији, најбогатији. На далеко му није било равног.

А жена му је била сушта доброта. Угађала му у свему и свачему. И опет је уби грозни цар, што му није по вољи рибу спремила. После тога је постао мрачан, суморан. Никад осмех није заиграо на уснама његовим. И мао је и јединицу ћерку Мару. По нарави слика очева, а од мајке је своје наследила злаћану косу, плаве као небо очи и витки стас У тихом замку царевом развијао се тај лепи пупољак од руже.

Једанпут, топлог летњег дана, сиђе се млада царева кћерка мору на обалу, да расхлади своје бело тело у таласићима морским. Окупала се и обукла, па онда пошла уз морску обалу да се мало прошеће. Босом ногом газила је по чистом, врелом песку, удишући свежи ваздух. Стигла је и до рибарских колибица. Време је било ручку. Код најниже колибице седео је у изнесеном руху млад човек, замишљено гледајући у ниску бисера. На клупи око њега чудновато друштво гледа у ту драгоценост: псето, које је дигло своје шапе на колено младићу, маче на другом колену, а на рамену стари гавран. Замислио се био, па није ни видео цареве кћери. Руменило му обли лице, и он скочи кад опази цареву кћерку. Она се насмеја.

Жао ме је, што сам те уплашила. Ја сам царева кћи, а ко си ти?

— Ја се зовем Никола, одговори запињући.

Он је знао цареву кћер, али није никад ни у сну сањао, да ће говорити с њоме.

— Имаш леп низ бисера, рече му с осмехом. Откуда ти?

— Нашао у мору. — Хтео јој је још нешто рећи, али му ништа не дође на ум.

— Дај ми да видим. Таког нема ни мој отац. То вреди много.

Равнодушно јој даде низ.

— Ако ти се допада узми га себи! Мени не треба.

Она га разгледаше.

— Како је леп! Али га не могу узети као дар, то је скупоцен дар.

*

— Где си Никола, чу се женски глас. Готов је ручак.

Но он се не диже.

— Иди, зове те жена.

— Немам ја жене, то је моја мати.

— Каква част, честита царева кћи! Говорите с њим, а није вам, луда, ни столицу понудио.

— А, дао си јој украс? Ваљда хоће да купи, рече стара, кад опази украс у цареве кћери.

— Поклонио сам јој.

— Поклонио?! викну мати му. Јеси ли ти луд? Тешко мени несрећној!

— Не ћу ја то узети, стара, рече царева кћи.

— Не, што ја поклоним, за то не узимам новаца, и оде у колибу.

— Ето, ви'ш, какав је! Није он крив за то. То му је још у колевци намењено.

— Како то? — питаше царева кћи.

— Да, у колевци. Имала сам шесторо деце, кад се он родио. Сиротиња пука, ни хлеба за доста Зато му се нисмо ни радовали. Нисмо га ни крстили били. Седела ја једанпут пред колибом а он поред мене у колевци. Кад ал' ја видим мог Јована, где иде с неком лепотом-девојком. Лепо јој је лице, боже, лепо тица, још лепша од тебе. То је била вила. Изишла је из шуме па скинула крила и окриље, да се купа у хлађаним валима морским.

Баш туда прошао млад гусар па јој то узео и искао откуп Вила је дозивала у помоћ. Мој Јован наиђе и одбрани је. Вила је хтела да га награди, па му рече, да тражи што хоће, а он захте, да вила буде кума Николи. Она пристане. Мислили смо, да ће га наградити богато, али га она пољуби и узе на десну руку, говорећи: »Ова рука нека буде увек милостива, нека не зна левица, што да десница.

ди позову ма и са стране стручњаке, да им говоре о неким питањима на селу, па их тек не би нико одбио... И зашто се не састају више и не читају корисне књиге и не говоре о њима? Ево ће нам живот овако да сустане и клоне и да учма дух.

Ми смо на прагу зиме, кад су дуге вечери, кад је згода и прилика да оремо мало наш душевни живот, да се прибирамо и промислимо мало дубље: шта ћемо и како ћемо? Изоставимо ли чак и то, онда нами нит има, нит може бити напретка. Јер ко не оре и не сеје, тај већ зацело неће жњети.

Волели би, кад би се чула ова наша искрена реч. **Л.**

Политички преглед.

Угарски земаљски сабор. У седници од јуче, среде, продужена је расправа о прорачуну. У овој ствари је био једини говорник Шома Вишонтаји, који је говорио у име Угронове фракције пуна три и по сахата. Говорио је о јадним привредним и правосудним приликама у Угарској; даље о жалосном положају радника и о злоупотребама полицијских власти. У саборима других држава, вели, има социјални одбор, а овде се исти сматра за излишан, Замера, што се на људе, који се занимају друштвеним питањима, одма удара марка, као да су они против државе. За време Банфијеве владе погажено је право удруживања, збора и договора, повређено је лично право, гажен је устав, гажено је изборно право грађана. А није боље ни данас, под владом правде, законитости и права. Напада жестоко незаконите наредбе бившег министра унутрашњих послова, Перцела, од којих чита многе о забрањивању зборова, и најзад пита, јесу ли данас повучене те наредбе? — Нису, него се и данас под сваковрсним изговором чине сличне незаконитости, Међу незаконитостима бившег министра спомиње и то, како је новосадска варошка капетанија захтевала у свом времене од посланика новосадских за српски народни црквени сабор, Б. Поповића, пароха и дра Славка **Милетића**, да унапред саопште у каквом ће духу и правцу говорити бирачима. У таквим приликама не може се повољно решити радничко питање. Говори затим о злоупотребама жандармерије, која немилосрдно бије свет и тако изазива огорчење у народу. Сабор би требао да изашље одбор, који би имао да мотри на мучења, што их чине жандари. Набраја силне примере о дивљаштву жандара. После одмора вели, да парламент треба да се стара за добро радника, али баш парламент гњави раднике. Говори о пашовању полицијских власти. У Угарској данас, вели, кадра је полиција за 24 сахата да прогони човека на вечито из рођеног му места. Говори о новинарима и о непривредну суђењу у ствари штампарских преступа. Најзад сећа председника министарства на здравицу, што ју је овај изрекао у Стоном Београду, а у којој позива на родољубље и домољубље, те позива сад он председника министарства, да и он своју љубав распростре и на сиромашни народ.

Нови топови за нашу војску. Године 1902 правиће се нови брзометни топови за нашу војску. Сада се чине покушаји. Многим порезницима стегло се срце при тој вести.

Кригер у Европи. У Келну је народ приредио Кригеру врло свечану серенаду. Како се пронела била вест, да ће сва певачка друштва и сва музичка друштва учествовати у томе, то се беше искупило пред станом Кригеровим много хиљада народа. И кад је полиција забранила јавно певање и свирање на улици, певачка и музичка друштва изиграла су ту наредбу тиме, што су посели све околне куће око Кригерова стана, поотварали све прозоре и онда свирали и певали, а силне хиљаде искупљена народа на улици бурно су клицале. И када се Кригер појавио на балкону клицању не беше краја. Народ немачки јако негодује што је цар Виљем одбио да прими Кригера и том свом негодовању сваком приликом даје бурна израза. Како из Берлина јављају у немачком сабору доће до питања за што је званична Немачка тако поступила према Кригеру. Ствар ова изазваће приличну буру у немачком сабору.

Како из Париза јављају, француски министар спољних послова Делкасе, наложио је француском посланику у Берну, да поради на томе, да Швајцарска избаци на површину питање о посредовању између Енглеске и Транзвала. Француска би јој се одмах придружила. Кригер је данас, у четвртак пре подне отпутовао из Амстердама преко Емериха, Утрехта и Гуда.

Рат између Енглеске и Транзвала. Из Капштата стижу по Енглеску врло неповољне вести. Покрет против Енглеза узима све више маха, многи грабе оружје и одмећу се Бурима. На прагу је општи грађански рат и све власти се труде, да овај рат отклоне. Из Јоханесбурга стижу вести, да је она завера против лорда Робертса лажна. Оних 11 особа што су ухапшене опет су пуштени на слободу.

Из Дурбана јављају, да је лорд Робертс издао наредбу на војску, у којој се пашта од ње. У тој наредби хвали издржљивост и храброст своје војске. У повесници је то једини пример да је једна војска кроз годину дана непрекидно водила рат Још вели Робертс да се у овоме рату поучно многом чему. Искуства која је стекао употребиће на то, да усаврши енглеску војску.

Причице из Босне и Херцеговине.

1.

Један од Калајевих судаца у Босни расрдио се на расправи на мусломана коме је имао правду кројити, па се издере на мусломана у љутини са речима: „алај сте ви мусломани злоглави!“ Мусломан му мирно одврати: „како не би били злоглави, када нам суде гологлави!“

2.

На путовању по Босни поведе један од Калајевих политичких усрећитеља Босне (неки Пољак) са једним бегом разговор о Босни, те му међу другим рече: „Окупација је за вас Бошњаке била као она блага киша, што падне на суву земљу“. Бег му одврати: „Истина паде киша на суву земљу и покваси ју, али која фајда од кише када је повукла за собом лед и потукла земљин род и плод“.

3.

У Билећу у Херцеговини дошла жандарска патрола у кућу неке бабе Српкиње, па ће ју један од патроле између осталог запитати: „имал, бако, у вас опаких људи?“ Баба му у својој наивности одговори: „нема господине, јер што их је било, покупише у ђерзане (жандаре) и винансе“.

Рат између Кине и удружених сила.

Како из Пекинга јављају сви заступници страних сила добили су одговор од својих влада. И сада ће одржати седницу, у којој ће гледати да изгладе разлике у тим одговорима, те да дођу до потпуна споразума. И ако се одговори влада држе у тајности, ипак се већ сад толико зна, да у тим одговорима има толико противности, да ће саветовање заступника морати трајати више дана. Кинески заступници Ли-Хунг-Чанг и принц Чинг траже, да им се одговори страних влада што пре уруче, јер ће Кина само по ту цену пристати на мир, ако овај одговара достојанству једне независне државе.

Како из Њујорка јављају енглески посланик изјавио је државном секретару Хају, да је Енглеска пристала на оне измене, које су сдружене државе америчке предложиле. Ти предлози иду за тим, да се не тражи да се смрћу казне толики принчеви и државници кинески и да се не тражи одвећ велика одштета. — Кинески посланик у Вашингтону брзојавио је Ли-Хунг-

---

Нека буде срећа добрих хришћана и радост родитеља«.

И нестаде је испред наших очију.

*

— Шта је било даље? — запита царева кћи старицу, која брисаше сузе са образа.

— Ах, царева кћери, настави она: — све већа беда и невоља. Радио је као пчела, као црв, али је све скоро раздавао другима. Зато га и прозваше Милостива Рука. Остала сам удова, сва ми деца поумираше осим њега. Он је радио дан ноћ, помагао и давао сваком. А не могу душе грешити, није ни мене заборављао. Нема одела, а не ће продати рибе за новац нипошто. Тешко мени с њиме!

И старица се поново заплака.

— Не плачи, мајко. Он је млад, опаметиће се.

— Никада; то је вилино проклетство. Не ће тај одбити ни зверове, ни птице: све он храни. Каже, и то су божји створови. Ту ниску сам хтела продати, но он је, ето поклони теби...

Ја не ћу то узети на дар. Ја ћу вам одмах послати новац.

И царева кћи оде царскоме двору.

*

Старица распреми сто. Кад ал' ево из двора царева момка по Николу. Старица је мислила, да ће му цар дати саме жуте дукате. Цар је био у мрачној великој сали, а крај њега мила му кћерка. Цар га промери, па рече:

— Ти си даровао даревој кћери овај низ бисера... Откуда ти? То није из мора, то си ти украо.

— Царе, — слободно рече Никола: — ја сам прав. Ништа ти не ћу крити. Пре две ноћи била је јака бура, па сам се бојао, да ми се нису мреже подерале. Пошао сам да прегледам. Дошао сам до ђаволске стене. Ту сам застао да се прихватим. Видим ту на дну светао круг и најпосле се тај круг диже и на воду изађе малена злаћана круна. Сео сам на стену. Издаље видим као кола иду, коњи сребрне гриве вуку их, а у њима жена. То је била вила бродарица на таласи, и она ме поздрави

— Шта ми ту измишљаш! — викну љутито цар. Толико сам био на мору, па их ја нисам видео.

— Опрости, царе, али ја не лажем Нисам се могао маћи с места, испустио сам и хлеб, а она рече: »награди ћу те за тај губитак.«

— Опет лажеш! Сав свет зна да су оне као рибе неме.

— Може бити, царе, али ми је рекла, да је оно њена круна. Молила ме жалостиво да јој дам натраг, и ја сам јој дао »Хвала ти«, рече ми и скиде тај низ бисера с врата. »Окити драгу своју« — рече ми. — Немам, умрла је моја Аница. — »А ти нађи другу која заслужује да носи тај украс.«

Насмешила, се климнула главом и нестаде је у морским валима.

— У тамницу с овом варалицом!.. Сутра ће рећи, где је украо то...

— Не чини то, оче! Њему је одређено да буде милостив. он је не би поклонио, да ју је украо

— Даље, викну сурови отац. Нека га сад спасе вила бродарица.

И Николу одведоше у тамницу. Мислио је ту о смрти, о царевој кћери и о јадној мајци својој. Ноћ је... Све је мирно, само његово псето жалосно завија... Био је гладан. Наједанпут му нешто упаде кроз решетку: то је стари гавран донео комад сира. Заспао је и сањао и вилу и цареву кћерку.

Неко га викну. Скочио је на позив. Пред њим царева кћи.

— Дошла сам да те спасем. Бежи, па се скриј гдегод. Ево ти и новца.

— Не могу то учинити. Цар ме назва лоповом; ако побегнем, сви ће мислити да сам заиста лопов. Волијем умрети. Она га је наговарала, али је он не хтеде послушати.

— Дај ми бар за спомен прстен твој сребрни, рече она.

— То само не ишти То ми је дала Аница, ја сам њој дао свој, а она мени свој. Па хоћу да уверим на оном свету Аницу да сам јој веран.

— Али ја ћу ти дати лепши, с драгим ка-

Чангу, да влада сдружених држава неће бити за то, да се превећ строгом казном казне окривљени принчеви и чиновници.

Из Шангхаја јављају, да се јапански генерални конзул потпуно оцепио од осталих конзула. Као што је познато, конзули су закључили били, да се забрани увозити у Кину оружје, џебана и сваки материјал, који би се могао употребити за градњу оружја. Но у последњем часу изјавио је јапански генерални конзул, да је добио налог од своје владе, да одложи за сада извршење тог закључка.

Гроф Валдерсе јавља, да код Чанга. 95 миља јужно од Тијенчина стоји јака кинеска војска под заповедништвом једног кинеског генерала. Два оделења савезничке војске пошла су у два правца против те војске.

Немачки војни министар у прорачунском одбору немачког сабора изјавио је, да у Кини владају силне заразне болести, нарочито у Тијенчину и да немачки губитци износе једну трећину процента.

Неће нико да почне.

У Келну је посетио старог Кригера (председника транзвалске републике) један немачки дипломата.

— Па како, како велике силе? пита Немац Кригера.

— Жале нас! Срцем и душом би да нам помогну.

— Е па то је лепо.

— Лепо! Ал само неће да почну. Кажу: Нек почне ма која, оне друге ће јој се придружити

— А оне друге?

— И друге нас жале. И би да помогну и да се прикључе. Ал и оне неће да почну

— Е то је зло! каже Немац. Ал шта ћете кад нико неће да почне. Сад је видите овде код нас такво време. (Па онда настави после мале почивке): А видите, кад је већ тако, Бури би добро радили да положе оружје и да не пролевају узалуд крв.

Кригер се промисли мало. па онда рече као у себи: — Има још неко ко тако мисли.

— Истина?! узвикну Немац радосно.

Да! Имам ја једну стрину. Стара и паметна жена! И она нам непрестано говори да положимо оружје.

— Па?

— Сви смо ми вољни срцем и душом да учинимо то

— А што не учините?

— Та хоћемо. сви хоћемо, само знате и међу нама неће нико да почне и да буде први. Шта ћете кад је и код нас у Транзвалу сад такво време.

— Немачки дипломата се покуњио и не рече више ни речи.

Књижевност.

„Српски велико-кикиндски илустровани календар“ за год. 1901. Уређује Љубомир Лотић. Издање српске књижарнице Јована Радака. У Вел. Кикинди. Штампарија Ј. Радака. Цена 25 новчића (50 потура.)

Међу јефтинијим српским календарима, беше српски велико-кикиндски календар скоро увек први. Тако је и ове године. — Календар овај је за 1901. год. добро уређен што показује и његова разноврсна садржина. Има песама, приповедака, има из виноградарства и пчеларства, има чланак о здрављу, о осигуравању. Има доста лепих ликова и слика из наших и туђих крајева. Најбоље ствари су: »Небо их измирило«, приповетка од Л ћ-а. »О осигуравању«. од др-а С Путника, »Пазимо на поступак код рана« од др. Н. »О напредном виноградарству«, од Ф. Сремца. »Народ у кошници« од М. Чудимировића. Чланци о нашим »Народним задатцима« и »Тешка времена«, нису обрађени довољно. По свој прилици за то, што су писци на кратком простору хтели да додирну сувише много питања, а то треба избегавати у народној књизи Но ипак је овај календар добар и може се искрено препоручити.

На завршетку налазимо да досадањи уредник тог календара г. Љубомир Лотић неће даље уређивати тај календар. То је штета и желили би да велико-кикиндски календар не изгуби том променом. К.

Вести из места и са стране.

Награда за нацрт банкнота. Управа аустро-угарске банке расписала је награде за нацрте банкнота од 200 круна. Утакмичари ваља да пошљу своје нацрте до 31. јануара 12 сах. у подне године, што долази одељењу аустро-угарске банке у Бечу, I. Freiung 1, 2. спрат. Награде износе 2000, 1200, 800 и 400 круна. Банка осим тога задржава право, да за 200 круна одкупи и оне нацрте, што нису нарочито награђени.

Аустријско друштво пријатеља мира. Из Беча јављају, да је бароница Сутнер на годишњем скупу пријатеља мира поднела годишњи извештај. У извештају спомињу се догађаји последње године и болест рускога цара. О цару се изриче жеља, да што пре оздрави. После извештаја одлучено је, да се пошље цару брзојав, у којем би се изразиле жеље за његово оздрављење. Даље брзојав председнику транзвалске републике, Павлу Кригеру, у којем би се изразиле симпатије према њему и његову народу. Најзад е одлучено, да се друштво заузме код појединих влада у сврху прекидања рата у јужној Африци и то у смислу одлука конференције мира у Хагу.

Умро од чијоде. Из Петрограда јављају да се ових данана убо чијодом пуковник Николајев, члан војног штаба. Николајев није обратио ни мало пажње убоду. Али рана се да на зло, и кад лечници опазише зло, не беше већ помоћи, јер је пуковнику отрована крв.

Откриће споменика кнеза Милоша Великог. Гимназија крагујевачка славиће на дан 17. децембра о. г. ретку славу. Тога дана, као на дан успомене, када је први српски кнез слободне Србије год. 1835. посетио први пут, прву српску гамназију и присуствовао са својим секретаром испитима; откриће се у присуству гимназијске омладине и грађанства града Крагујевца, на најсвечанији начин, споменик оцу домовине, творцу данашње слободне Србије и основаоцу првог просветног завода у Србији — кнезу Милошу Великом — чије неумрло име и гимназија носи. Споменик ће се открити у гимназијској сали за свечаност где је и смештен. Статуу кнеза Милоша израдио је наш млади, уважени уметник академски вајар г. Сима Роксандић наставник цртања у истој гимназији. Споменик тај подигнут је о трошку гимназије. На ту ретку свечаност биће позвани сви просветни заводи краљевине Србије и осталог Српства. —н—

Умро. Из Модоша јављају да је у лову рањени Милутин Михајловић, подбележник модошки умро у велико-бечкеречкој болници. Милутин је на самрти исповедио да је Николајевић, бележник нишанио на њега и намерно опалио из пушке. Имао је још толико снаге, да покаже рукама, како се догодила несрећа. Николајевића је ова несрећа са свим скрхала.

Две занимљиве анекдоте. Поводом бављења Павла Кригера у Паризу, причају се о њему две занимљиве анекдоте. Кригера су његови Бури често призивали да им овда-онда суди у њиховим међусобним споровима. Безусловно се веровало у његову беспристрасност. Тако једног дана изаберу га себи за суђају два сродника. Тицало се деобе неког комада земље, што су га дотле заједнички уживали. Али се сродници не могаху да сложе који комад да узме који. Кригер је седео пред својом кућом и пуштао из луле густе димове, а уједно слушао њихове жалбе. У том жаљењу сродници већ да се посвађају, кад ал' их Кригер прекиде. И једном од њих рече: „Ти ћеш земљу поделити онако, како ти мислиш да ће добро бити“. А затим рече оном другом: „Ти ћеш од оба комада узети себи онај, који ти се буде чинио по вољи“. Ни мудри Соломон не би умео правије судити. Јер како први тужилац није знао, који ће комад узети његов сродник, веома је пазио, да оба дела буду по све једнака. И тако је председник републике очинским начином учинио краја свађи, која, да је дошла пред обични суд, изазвала би несавладиве тешкоће и дала би повода да се мрзе читаве генерације... Једног дана дође Кригеру један стар Бур, којег он почасти кавом. И међу њима се разви овај дијалог: „Чика Кригеру“, рече Бур, „ја те познајем одавно, па сам дошао, да те замолам, да ми дадеш једно место у твоје владе“. „А знаш ли ти читати и писати?“ упита Кригер. „Знам читати, али не знам писати“. „Штета велика, јер ти се тако не може жеља испунити. Кад не знаш писати, могао би да будеш само министар, али у овај мах немам празног министарског места“.

Папама у Италији. У Риму ће ових дана да буде занимљива судска расправа. Неки Умберто Силвањи, власник и управник „Opinione“, тужио је председника министарства, што му је обуставио месечну субвенцију од 2000 лира. Тужитељ прети, да ће изнети на расправи многе ружне ствари на јавност, ако председник министарства покуша да опориче право на његову тражбину. Расправу је суд одгодио на жељу председника министарства.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 23. новембра.

Будимпешта. (Саборски извештај.) Води се расправа о прорачуну. Сел вели, да је свако рекао што му се свидело, најмање се говорило о суштини ствари. Ако аустријски сабор неузмогне заједничку ствар праведно решавати, Угарска ће наћи начина да учини притисак јачим наглашавањем угарске самосталности. У одговору своме Комјатију вели Сел, да је његова народносна политика политика јединствене мађарске народносне политике. Плод његове народносне политике већ се види, што румунски претерењаци не држе више за целисходно да са сународностима војују против мађарске државе.

Берлин. Државни сабор расправља у првом читању предлог центрума, што се тиче слободног исповедања вере. Државни канцелар Билов изјављује, да владе не могу пристати на тај предлог.

Софија. Влада је поднела оставку. Настојава се да се склопи министарство из свију странака.

меном. . . Зар ми не ћеш дати ни онда, ако те . . . пољубим?

Он јој погледа лепо лице, плаве очи, па се са уздахом окрену од ње.

— Не заслужујеш да се зовеш Милостива Рука. Лаку ноћ.

И оде.

*

У рану зору водили су Милостиву Руку на губилиште. Из сивих облака почела је падати крупна киша: као да је и небо плакало. Царева кћи молила је и преклињала оца да се смилује, али се тврдо срце не умекша. Сви су узбуђени, само је сужањ и џелат миран спокојан. Гаврани су унаоколо у великом броју кружили око вешала. Кад хтеде бацити џелат омчу сужњу око врата, два гаврана кљуном раскидоше конопац. И по други пут исто се догоди. Затим се, одједанпут, узбурка и запени море, и снажан вал прели све. Народ се разбеже куд који. Џелат се удави, а Никола заплива, као риба пушћена из мреже; цара је два избавише.

И одмах преста бура; у даљини, на таласу јавила се бродарица, поздрављајући спасеног младића.

*

Опкољен народом, ишао је Никола колиби својој. Одмарао се сада у њој, кад му цар посла силно благо. Он га ни сад не хтеде примити. Али га прими стара мати његова, крадом

Прошло неколико недеља. Царева кћерка бона, пребона. Ни дај боже, она девојка! И оцу немилостивом тек сад закуца мало јаче срце за јединчетом.

У народу се пронео глас, да је царева кћи казала, е ће оздравити, ако јој донесу сребрни прстен, који није могла потанко описати. И сви су носили, но ниједан не задовољи боне цареве кћери. . .

Дошао је и Никола, у хаљини новој, са сребрним прстеном на руци. Као сенка, у белој, дугој хаљини, подиже се царева кћерка из постеље. . .

— Дуго сам те чекала. Мислила сам, не да ти Аница. Сад мораш примити прстен и пољубац. . .

Паде на груди младићеве. Отац јој већ хтеде рећи, да не ће дати кћери своје сиротом рибару, кад ал' га срете молећив поглед боне јединице. . . Остави собу, залупивши вратима.

*

Вратило јој се цветно здравље и лепота сјајна. Свадба је била богата, весела. Само је Гвоздени зуб, отац невестин, суморан. Пио је само. И бесвесног однели су га у собу. Сутра дан сав у ватри, отишао је мору на обалу да се купа, а идућег јутра вали морски дотераше тело његово уз обалу. . .

Зет је владао дуго и добро, зато је надугo после смрти његове живела у народу слава његова, слава Милостиве Руке. . .

Превео: —ја.

Трговина.

Званичне белешке будимпештанске берзе. (23. новембра) 5. децембра 1900.

Пијаца је трома била. Продато је на 33.000 метерски центи. Цена је непромењена.

Пшеница банатска, нова, каквоћа по хектолитру од 76· до 78· цене од 50 килограма од 7 кр. 30 пот. до 7 кр. 65 п. потиска нова, каквоћа по хектолитру од 76 до 80 цена од 50 килограма од 7 кр. 25 пот. до 7 кр. 75 п.; пештанска, нова, каквоћа по хект. од 76 до 80, цена од 50 килограма од 7 кр. 15 пот. до 7 кр. 65 п.; бачка, нова какв. по хкл. од 76 до 77, цена од 50 кр. од 7 кр. 35 п. до 7 кр. 55 п.

Раж, нова цена од 50 кгр. од 6 кр. 60 п. до 6 кр. 90 пот.

Јечам, за пићу од 50 кгр. од 5 кр. 50 п. до 6 кр. — п

Зоб, цена од 50 кгр. од 5 кр. 50 п. до 5 кр. 75 п.

Кукуруз стари, цена од 50 кгр. од 4 кр. 55 п. до 4 кр. 65 п.

Репица, цена од 50 кгр. од — кр. — пот. до — кр — пот.

Проја, од 4 кр. 80 п. до 5 кр. 10 п.

Маст, 58 кгр. 50 кр. 59 п. до — кр — п.

Сланина, 50 кгр. 45 кр. — п. до 46 к. — п.; сушена — кр. — пот. до — кр. — п.

Шљиве, босанске 50 кгр. од 15 кр. — п. до 16 кр. 50 п.; славонски пекмез 50 кгр. 15 кр. 75 п. до 15 кр. 80 п. српски пекмез 18 кр. 25 п. до 18 кр. 50 п.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 36 п
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 16 п
Угарска златна рента (од 100 круна) . .	116 кр. — п
Угарска крунска рента	91 кр. 25 п
Аустријска златна рента	117 кр. — п
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	117 кр. 60 п
10 фунти стер. (мењачки курс у Лондону)	240 кр. 25 п.

Књижевне вести.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Потписани дао сам у штампу своју, од „Матице Српске“ награђену, шаљиву игру у три чина: **„По команди“** која ће изнети девет штампаних табака а данас, три недеље, биће сасвим готова,

Цена је књизи 1 круна.

Ко ми скупи шест претплатника, добија на сваког седмог једну круну и књигу на дар. Књижарима дајем обичан рабат.

Обраћам се пречасној господи свештеницима, г. учитељима и омладини српској, да ме родољубивим заузимањем толико помогну, само да штампу платим. Претплата шиље се на мене.

У Сомбору 16/29. новембра 1900.

636 2—3 **Мита Калић.**

ОГЛАСИ.

КЊИГОВОЂУ

Србина православне вере, који је и у мађарском језику вичан, тражи

СРПСКА ШТЕДИОНИЦА
КАО ЗАДРУГА У ВАРЈАШУ

са годишњом платом од 1200 круна за сада.

Првенство имају они, који су већ у новчаном заводу били. Молбенице се имају на управу послати до 14-ог о. м. по новом календару. Плата му иде од оног дана кад буде место заузео 646 1—3

Уз број 93. ex 1900.

Натјечај.

Одбор српско-православног црквено-пјевачког друштва „Слоге“ у Сарајеву тражи хоровођу, који би био оспособљен управљати мјешовитим пјевачким хором, па по могућности и инструменталном музиком. Хоровођа треба да је православне вјере, а првенство имају Срби православни, који су свршили конзерваторијум, и спрам те би способности била у изгледу и већа годишња плата осим обичне плате, која изнаша годишње 1600 круна, а уз то и годишња награда у износу од 400 круна.

Молитељи нека најдаље до 15. децембра о. г., поднесу поштом своје свједоџбе и молбенице на потписани одбор.

Из X. ванредне сједнице, држане у Сарајеву, дана 15. октобра, 1900.

Тајник: Поп **Љубомир Николић**, парох сарајевски.

Потпредсједник: **Ристо Максимовић.**

606 6—

Млад помоћник

струке гвожђарско-шпецерајске, који говори српски и немачки, може одма примљен бити код

Toth Antal,
Uj-Verbasz.

2—2 632

25.338. бр. 1900.

ОБЈАВА.

Овим се објављује, да ће се 9. децембра 1900. г. у 9 сах. пре подне у газдинској писарници сл. кр. вароши Новога Сада на јавној усменој лицитацији продавати 2635 (две хиљаде шест стотина тридесет пет) метара липових и врбових дрва, што се налазе у „Врбаку“ сл. кр. вароши Новога Сада под бр. 5. на простору од 1506 кат. јутара, који су својина ове вароши, а којима рукује државна управа.

Почетна цена је 4658 т. ј. четири хиљаде шест стотина педесет осам круна,

У име пишманлука полаже се 10% од почетне цене.

Примиће се и писмене понуде у затвореним кувертама.

За сечу одређена дрва могу се у свако доба видети на лицу места.

Услови за сечу и за појединости лицитације могу се у званичне часове сазнати у потписане варошке управе, даље у новосадском кр. угар. држ. шумарском звању и код новосадског кр. уг. среског шумарског старешинства.

Мађистрат сл. кр. вароши Н. Сада 27. нов. 1900. г.

Стеван Поповић-Пеција, с. р.
кр саветник, градски начелник.

634 2 3

Стечај.

I. Српска сентомашка задруга за узајамно помагање и штедњу у Сентомашу“ овим расписује стечај на упражњено место књиговође; годишња плата књиговође је 1600 круна,

Првенство имају Срби православне вере, својеручно писане молбенице се примају до 31. децембра т. год. п. р. које морају снабдевене бити сведоџбама да је дотични свршио трговачке школе, даље да је код којег сличног завода у пракси био а влада српским и мађарским језиком.

Изабрани књиговођа мораће положити у име кауције 1600 круна у готовом или у поузданим папирима. Кауција у готовом носи 5% камате

629 2—3 **УПРАВА.**

НА ПРОДАЈУ
ИМАДЕ ЛЕПИХ, ОВОГОДИШЊИХ
ЦАРИГРАДСКИХ

ОРАЈА

на дак и на више.

Цена је према каквоћи од 22 до 24 новчића. Упитати треба у Новом Саду код **Пере Пирошког** гостионичара на пијаци до варошке куће

Главно је стовариште у старој пивари код Винклера у Н. Саду.

643 1—1

Ново отворена радња, у помодној и галантеријској роби

П. А. ИСКРИЋА
У МИТРОВИЦИ

потребује млађег спомоћника од те струке, који треба да је добар продавац, а ступити може одма. 640 2—3

ЗА ЈЕСЕН И ПРОЛЕЋЕ

препоручујем разноврсно

САЂЕЊЕ ВОЋАКА,

као: **јабуке, крушке, кајсије, орахе, трешње, вишње, брескве, шљиве, гуње, вазда плодне малине, купине и јагоде.**

Сађење за дрвореде:

липе, платане, црвене кестене, јаворе, (црногорицу) племените јеле, смреке и тује.

ВИСОКЕ И НИСКЕ РУЖЕ

као и сваковрсно **уресно грање** са најлепшим цветом.

Преузимам засађивање **воћних, уресних и кућних вртова.** 623 2—12

ГАШПАР ТАЛЕР,
прва сремска школа дрвећа и цвећа у Вуковару.

Преселио радњу.

Мојим поштованим гостима и пријатељима јављам, да сам своју досадању радњу из бивше **ђаволове куће преселио у кућу г. Марка Шилића** и ту ћу од сад као и до селе, своје госте послужити тачно и солидно.

С поштовањем

2—3 642 **Стева Видаковић-Врга.**

ОРАЈА

НОВИХ, 630 3—3
најјефтинијих,
НАЈЛЕПШИХ И НАЈБОЉИХ КОД
Доброслава Миљковића,
у Дунавској улици у Новоме Саду.

МОЛИ СЕ ЈЕДАН

ДОБРОТВОР

са 8 до 9000 круна који би исплатио дугове једног народног чиновника, уз гаранцију предпостављене власти, месечне отплате по 80 круна, исто тако у гаранцију даје и своју кућу у једној варошици у вредности од 3—4000 круна.

Ко би вољан био учинити ово племенито дело, молим, да се упита у редакцији »Заставе« под шифром: **„Добротвор“.** 1—2

ЈЕДНА НОВА

ВРШАЋА МАШИНА

6. БРОЈ

продаје се из слободне руке са свима потребама снабдевена уз повољну цену.

Обратити се ваља на власника

Перу Илића
585 3—3 у Старом Стапару.

ОБЈАВА.

Част нам је овим поштов. интересентима до повољног знања ставити, да ће у будуће наше **„аниначко и решичко“** гвожђе у ваљцима и лиму (Walzeisen u. Blech) по квалитету са ознаком **„курјака“** (регистрована заштитна марка) означено бити.

Молимо тога ради да се на то изволи обратити пажња.

644 1—3 **DIE DIRECTION**
d. u. Berg u. Hüttenwerke u. Domänen d. p. ö. u. Staats-Eisenbahn-Ges

Ако желите добру

КАФУ

да пијете, то наручите код

Fiumaner

Kaffee-Import-Gesellschaft

aus Fiume.

4 ½ кгр. New-Cuba, фина чиста 6 ф. 75 н.
„ „ Manila. мирисава, јака 6 ф. 75 н
„ „ Hodeida-Mocca ванр. кус 7 ф 42 н.
„ „ Soerabaja најпријат. пиће 8 ф. 55 н.
„ „ Cuba, Ceylon, Menado,
ванр. мешавина (свака сорта башка) 7 ф. 42 н.

Са кафом се може упаковати и ¼ кгр.

Imperial-Thee 1 ф. 60 н.

Све са плаћеном поштарином и ћумруком поштанским поузећем. 598 8—10

Ценовник бадава о нашем трошку.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду